

Vážení čtenáři,

v rámci České republiky bude historie rok 2024 spojovat – patrně navždy – s katastrofálními povodněmi. Přesto lze zaznamenat i jedno významné výročí, které vodní živel staví do zcela jiného světla. V závěru roku 1874 Bedřich Smetana zkomponoval jednu ze svých světově neznámějších symfonických básní inspirovanou naší po všech stránkách nejvýznamnější řekou Vltavou. Uvedena byla v dubnu následujícího roku a Národní památkový ústav se k výročí půldruhého století od této události chystá v roce 2025 přihlásit projektem *VLTAVA slavná & splavná*. Cílem je připomenout význam tohoto toku jako národního symbolu a kulturní cesty ve všech podstatných přírodních, kulturních, společenských i hospodářských souvislostech. Do projektu bude zapojeno nemalé množství významných institucí i municipalit, jichž se téma Vltavy historicky, geograficky či ideově dotýká. Celoroční program zahrne řadu kulturních akcí, edukačních programů, přednášek, prohlídek vltavských památek a vyvrcholí v září výstavou v Jízdnárně Pražského hradu.

I při pohledu do obsahu letošního jihočeského čísla časopisu *Památky* zjišťujeme, že se téma vody v mnoha jeho příspěvcích objevuje jako pomyslná *idée fixe*. Dvě úvodní studie se věnují tématu plavení dřeva a vydávají se po stopách technického zařízení, jež v souvislosti s touto činností vznikalo. Původně účelové stavby a úpravy řečiště se silami času i vody většinou proměnily v torza. A ta se stala integrální součástí zdvořelé příhraniční krajiny, jež si rozhodně zaslouží pozornost nejen ochranářů přírody, ale i památkářů. Zřícenina hradu Vítkův Kámen, již je věnována třetí studie, s tématem vody sice přímo nesouvisí, nelze však pominout, že již od 19. století poskytovala díky své poloze na vysokém šumavském hřebeni široký rozhled do krajiny protnuté stříbrnou stuhou vltavského řečiště. V místech, kde se samo z přímého pohledu ztrácí, zůstává do tvárnosti kraje výrazně propsáno hlubokým kaňonem. Nepochybně právě tato dramatická scenérie motivovala mnohé turisty k návštěvě hradu, a stála tak nepřímou u zrodu myšlenky vzniku místní rozhledny.

Hledání souvislosti s vodou u šestice mostů prohlášených za kulturní památky v letech 2022 a 2023 není příliš složité. Jsou mezi nimi jak monumentální, technicky velice vyspělá díla překračující hlavní říční tepny, tak i kamenné mostky přes drobné vodoteče, které jsou malebným doplňkem komorních krajinných zákoutí. Pět z těchto mostů v minulosti památkovou ochranu ztratilo, a že jim byla znovu přiznána, potvrzuje jejich právo být pevnou součástí pestrého souboru jihočeského kulturního dědictví. Pozornosti čtenáře by neměla uniknout ani informace o zdařilé obnově silničního mostu nedaleko Řimova. Tato z pohledu řidiče nenápadná konstrukce je pozoruhodnou stavbou, již ocení zejména pěší poutník hledající osvěžení v chladivé vodě říčky Malše. Most překračuje nejen vodní tok, ale i hranice v současnosti obvyklých stavebních postupů, a stává se tak příkladem zdařilé spolupráce mezi památkáři, vlastníkem a realizační firmou.

V případě ostatních příspěvků lze hledat spojení s vodou jen v rovině metaforické. Jistě všechny stojí za přečtení, ale na závěr své úvahy bych si přece jen dovolil jeden vyzdvihnout. Přemítání Petera Chvojky je emocionálně zabarveným proudem vyznání „reinkarnátora“ památek, jež vlevá naději do žil všem, kterým se zdá být snaha o záchranu kulturního dědictví nad jejich síly. Přibližuje osobní zkušenost interakce mezi památkou a tím, kdo se jí snaží vrátit původní krásu. Energie, kterou do péče o kulturní dědictví vkládáme, není bez návratu pohlcena, vrací se zpět, duševně obohacuje a kultivuje. Péči o kulturní dědictví investujeme mimo jiné do osobního růstu sebe i jiných – a taková investice není nikdy zbytečná.

Ing. Daniel Šnejd, DiS.

ředitel Národního památkového ústavu,
územního odborného pracoviště v Českých Budějovicích